

Krajská konference primární prevence rizikového chování Jihočeského kraje 18. a 19. 10. 2023

Místo konání: prostory ZSF JČU, J. Boreckého 1167. České Budějovice

PROGRAM Konference primární prevence JČK, 18. - 19. 10. 2023		
TÉMA - DUŠEVNÍ ZDRAVÍ		
18.10. středa	program/ přednášející	název příspěvku
8:00 - 9:00	registrace účastníků	
9:00 - 9:15	zahájení	
9:15 - 9:55	Mgr. Zuzana Labudová, Ph.D., MBA	Rodiče – protivníci, klienti, nebo partneři?
9:55 - 10:35	Mgr. Štefan Schwarc	Generace a mezigenerační výzvy
10:35 - 11:15	Mgr. Lukáš Kohoutek	Nastavení systému prevence rizikového chování ve škole
11:15 - 11:30	PŘESTÁVKA	
11:30 - 12:10	Mgr. et Mgr. Jiří Kressa, Ph.D.	Traumatizované dítě ve škole
12:10 - 12:50	Mgr. Michal Dubec, Ph.D.	Vědomá práce s automanipulacemi (drivery) v roli učitele
12:50 - 14:00	PŘESTÁVKA / OBĚD	
14:00 - 16:00	WORKSHOP A - Vít Dvořák a Dominika Váňová	Nálepky v nově vzniklých kolektivech
14:00 - 16:00	WORKSHOP B - Mgr. Zuzana Labudová, Ph.D., MBA	Techniky pro zvládnání konfliktní komunikace
14:00 - 16:00	WORKSHOP C - Štefan Schwarc	Pedagogické výzvy pro práci s novými generacemi dětí a mládeže
14:00 - 16:00	WORKSHOP D - Mgr. Michal Dubec, Ph.D.	Nechci a nemusím to dělat, a přesto to dělám (Jak si zvědomit své automanipulace v učitelské roli a co s nimi můžeme dělat)
14:00 - 16:00	WORKSHOP E - Mgr. Lukáš Kohoutek	Prevence očima ředitele školy
19. 10. čtvrtek		
8:00 - 9:00	registrace účastníků / zahájení	
9:00 - 9:40	doc. PhDr. Bc. Alena Hricová, Ph.D.	Děti a drogy - jak šel čas
9:40 - 10:20	Pavel Dosoudil	Rozvoj sociální kompetence jako protektivní faktor v podpoře duševního zdraví a snižování agresivního chování u dětí
10:20 - 11:00	Mgr. Zuzana Schreiberová	Kulturní odlišnosti prakticky – při práci (nejen) s ukrajinskými žáky
11:00 - 11:15	PŘESTÁVKA	
11:15 - 11:55	doc. MUDr. Viktor Mravčík, Ph.D.	Regulace a politika v oblasti závislosti: východiska, aktuální situace a výhled
11:55 - 12:35	představení organizace Anonymní alkoholici	
12:35 - 12:55	BSc. Hana Měkotová, Mgr. et Bc. Iveta Holovská	„Týmy duševního zdraví pro děti na Kutnohorsku – praxí ověřené zkušenosti“
12:55 - 13:15	Mgr. Marek Nerud	informace z krajské úrovně
13:15	ZAKONČENÍ KONFERENCE	

Poznámka: Z konference bude vydán sborník. Zveřejněn bude na webových stránkách kraje, věnovaných primární prevenci. Zde budou zveřejněny i prezentace k jednotlivým příspěvkům.

PŘEDSTAVENÍ PŘEDNÁŠEJÍCÍCH & ANOTACE

Pavel Dosoudil pracuje v Centru sociálních služeb Praha jako metodik vzdělávacích a preventivních aktivit, dále jako terapeut v rodinné poradně a v programu zvládnání vzteku pro dospělé. Je lektor a supervizor. Zabývá se rozvojem programů na podporu duševního zdraví pro děti. V programu aART je mentorem pro Českou republiku.

PŘÍSPĚVEK: Rozvoj sociální kompetence jako protektivní faktor v podpoře duševního zdraví a snižování agresivního chování u dětí. Mezi odborníky existuje široká shoda, že duševní zdraví dětí a mladých lidí je v současnosti bezprecedentně postiženo. Přes nárůst nových forem rizik je agrese stále jedním z nejvýraznějších ohrožení, kterým děti a dospívající čelí. Jedním z nejvýraznějších faktorů vedoucích k agresivnímu jednání je nedostatečná sociální kompetence. Na její rozvoj se pak zaměřuje program Aggression Replacement Training. Tento evidence- based program v průběhu 30 lekcí rozdělených do tří modulů rozvíjí sociální kompetenci účastníků a snižuje tak výskyt agresivního chování. Jednotlivé moduly jsou zaměřené na nácvik sociálních dovedností, zvládnání vzteku a rozvoj morálního uvažování. Program je veden vždy dvěma proškolenými trenéry (lektory) z řad učitelů, vychovatelů či poradenských pracovníků. V příspěvku bude představena evropská adaptace programu. Podrobněji se budeme zabývat teoretickými východisky z nichž program vychází a zkušenostmi z implementace programu v našem školském a poradenském prostředí.

Mgr. Michal Dubec, Ph.D. je učitel s 23 letou praxí. Učil devět let na základní škole, poté 12 let na gymnáziu a na vysoké škole. V současné době učí v programu Učitel naživo a vede programy pro děti. Byl jedním ze zakládajících členů Projektu Odyssea (www.osv.cz) a je autorem řady publikací zaměřených na práci se žáky <https://www.odyssea.cz/metodiky-osv/lekce-osv>. Specializuje se na vedení lidí (žáků, studentů a dospělých) k sebeřízení a k odpovědnosti za chování, práci se skupinovou dynamikou školních tříd a pracovních kolektivů, řešení konfliktů a práci s emocemi. V soukromém životě se věnuje běhání, vyřezávání ze dřeva a ochutnávání kávy.

PŘÍSPĚVEK: Vědomá práce s automanipulacemi (drivery) v roli učitele. Kromě manipulací v komunikaci, se kterými se v komunikaci setkáváme od druhých lidí (ve škole rodiče a žáci), existují ještě manipulace, které si „způsobujeme“ sami, tzv. automanipulace. Jde o iracionální myšlenku (nebo postoj), kterým člověk bezvýhradně věří a které řídí jeho chování. Vliv iracionální myšlenky/postoje na naše chování se realizuje v podvědomé rovině. Společně se podíváme na to, jak si své učitelské automanipulace zvědomit a co s nimi můžeme dělat.

WORKSHOP: Nechci a nemusím to dělat, a přesto to dělám (Jak si zvědomit své automanipulace v učitelské roli a co s nimi můžeme dělat). Seznámíme se s tím, jak fungují naše automanipulace (drivery), díky kterým občas děláme věci, které nechceme a nemusíme, klademe si nereálná očekávání a prožíváme pocity marnosti a smutku. Vyzkoušíme si, jak můžeme své drivery najít a co s nimi můžeme dělat. Témata workshopu: Jak vznikají automanipulace; Jaké důsledky pro nás automanipulace mají; Vědomá práce s automanipulacemi a vědomé budování vnitřní jistoty.

doc. PhDr. Bc. Alena Hricová, Ph.D. (Portus Prachatice, ZSF JČU) působí jako docent na PVŠPS Praha a Jihočeské univerzitě v Č. Budějovicích, Zdravotně sociální fakultě. Věnuje se především tématu marginalizovaných skupin, rizikovému chování a sociálnímu vyloučení. V těchto tématech také

publikuje. Dlouhodobě spolupracuje s Portus Prachatice, kde aktuálně koordinuje lektory primární prevence.

PŘÍSPĚVEK: Děti a drogy - jak šel čas. Příspěvek s nadhledem nahlédne do historie užívání návykových látek dětmi a současně formování legality a illegality a společenské tolerance ve vztahu k návykovým látkám. Zaměřím se rovněž na to, že nové syntetické drogy nejsou zas až tak novou záležitostí. Na závěr představím několik novinek v návykových látkách, které se aktuálně objevují u školních dětí a mládeže a společně se zamyslíme nad možnostmi dalšího vývoje.

Mgr. et Bc. Iveta Holovská, BSc. Hana Měkotová

PŘÍSPĚVEK: „Týmy duševního zdraví pro děti na Kutnohorsku – praxí ověřené zkušenosti“. Týmy duševního zdraví pro děti na Kutnohorsku – Jedná se o 2 Týmy duševního zdraví pro děti a mládež na Kutnohorsku (Kutná Hora a Zruč nad Sázavou), které byly vytvořeny přímo na 2 základních školách. Cílem činnosti týmů je především snaha včas zachytit duševní problémy dětí a mladých lidí a vhodně s nimi pracovat, aby nedocházelo k jejich dalšímu prohlubování. Týmy společně hledají cestu, jak nejlépe podpořit nejen děti a mladé lidi s psychickými problémy, ale také jejich rodiny a školy. Týmy spolupracují s odborníky ze Society for All (dříve ČOSIV), s Nadačním fondem Eduzměna, Pedagogicko-psychologickou poradnou v Kutné Hoře a s norským dětským psychiatrickým centrem Østbytunet. Současně se týmy věnují vzdělávání pedagogů ve využití metody Neurosekvenčního modelu ve vzdělávání. <https://www.dusevnizdraviprodeti.cz/>

Mgr. Lukáš Kohoutek přes 15 let působí jako lektor a manažer v oblasti primární prevence, poslední dva roky působil též jako ředitel základní školy se 700 žáky. Byl ředitelem a nyní je členem správních rad centra primární prevence Jules a Jim, z.ú. a adiktologické organizace AdiPoint, z.ú. (dříve Česká koalice proti tabáku), provozující ve spolupráci s Úřadem vlády ČR Národní linku pro odvykání. Nyní působí jako nezávislý konzultant pro zřizovatele, vedení škol a metodiky prevence a také jako lektor se zaměřením na šetření a řešení šikany ve třídních kolektivech i vzdělávání učitelů.

PŘÍSPĚVEK: Nastavení systému prevence rizikového chování ve škole. V přednášce se zaměříme na přehled základních povinností, které řediteli školy ukládá legislativa v oblasti prevence rizikového chování / sociálně patologických jevů. Seznámíme se s dokumentací, kterou je v této oblasti škola povinna vést, a procesy, které je nutné nastavit. Představíme si několik modelových situací, které se ve škole často vyskytují a dobrou praxi, jak k nim přistoupit. Důraz bude kladen na nastavení systému (a řídicích dokumentů) tak, aby ředitel mohl maximum práce delegovat na školního metodika prevence a zároveň měl nad děním přehled a kontrolu.

WORKSHOP: Prevence očima ředitele školy: Workshop bude zaměřen na praktický rozbor kazuistik / témat, které si účastníci přinesou, s cílem formulovat pilíře systémového nastavení procesů ve škole pro prevenci i řešení různých oblastí rizikového chování (návykové látky, šikana, sebepoškozování aj.). Důraz bude kladen zejména na řízení případů (case management) a spolupráci jednotlivých aktérů (žák, rodič, učitel, metodik prevence, ředitel, externí subjekty).

Mgr. et Mgr. Jiří Kressa, Ph.D. Vystudoval jsem Speciální pedagogiku – etopedii. Přes dvacet let se věnuji rizikovým jevům u dětí především ve školním prostředí. Pracoval jsem v různých zařízeních, které se těmto dětem věnují. Prošel jsem dlouhodobým psychoterapeutickým výcvikem, jsem lektorem společného vzdělávání. V současné době pracuji jako školní speciální pedagog a učím na Pedagogické

fakultě JU. „Co mě na mé práci baví? Když moji studenti (studenti učitelství, výchovni poradci, metodici prevence) začínají vidět problémy ve škole v kontextu dalších důležitých věcí a situací, ne pouze izolovaně. Když přestávají žákům a rodičům dávat nálepky.“

PŘÍSPĚVEK: Traumatizované dítě ve škole. Příspěvek se věnuje traumatickým událostem u dětí, jejich dopadu a možným intervencím ze strany pedagogů. Trauma u dětí je důsledkem události nebo událostí, kterou prožívá jako fyzicky nebo emocionálně zraňující nebo život ohrožující. Trauma má většinou dlouhodobé nepříznivé dopady na jeho fungování a jeho duševní, fyzickou, sociální, emocionální a duchovní pohodu. Lidé, kteří měli v dětském věku nepříznivé zkušenosti s dospělými, mají pak v dospělosti prokazatelně více zdravotních problémů, včetně alkoholismu, deprese, užívání nealkoholových drog, je u nich také častější partnerské násilí a sebevražedné pokusy. Vliv dětských nepříznivých zkušeností je kumulativní, což znamená, že čím více takových zkušeností jednotlivý člověk v dětství udělal, tím větší zdravotní a sociální problémy má v dospělosti.

Mgr. Zuzana Labudová, Ph.D., MBA je ředitelkou obecně prospěšné společnosti Osvětová beseda, která je akreditovanou vzdělávací institucí pro další vzdělávání vyučujících. Sama je aktivní lektorkou a konzultantkou pro vyučující i managementy škol, spolupracuje s desítkami škol po celé republice. Vyučovala výchovu k občanství na základní škole, nyní učí společenské vědy na gymnáziu v Praze.

PŘÍSPĚVEK: Rodiče – protivníci, klienti, nebo partneři? Příspěvek se zaměří na tři nejčastější přístupy škol, jejich managementů a vyučujících k zákonným zástupcům vzdělávaných dětí: soubor s rodiči a snaha o jejich podřízenost, klientský přístup a partnerství, přičemž rozebere dopady jednotlivých přístupů na efektivitu komunikace školy s rodinou.

WORKSHOP: Techniky pro zvládnutí konfliktní komunikace: Workshop představí šest základních technik pro zvládnutí konfliktní komunikace školy a vyučujících s rodiči a jednotlivé typy problematických zákonných zástupců.

doc. MUDr. Viktor Mravčík, Ph.D. pracuje jako ředitel pro výzkum a inovace ve Společnosti Podané ruce a vědecký poradce Národního drogového koordinátora.

PŘÍSPĚVEK: Regulace a politika v oblasti závislostí: východiska, aktuální situace a výhled. Nabídka psychoaktivních látek v ČR se v posledních letech dynamicky proměňuje, v legální, šedé nebo nelegální nabídce je množství produktů obsahujících staré i nové psychoaktivní látky, alternativní nikotinové výrobky, legální energizující látky. Tyto produkty mají různá složení a formy, dochází k jejich kombinaci. Tyto inovace přinášejí nové nároky na preventivní a léčebné adiktologické služby, ale také na politiku a regulaci v oblasti psychoaktivních látek. Prohibice je přežitý koncept, který přináší více škod než užitku. Ukazuje se potřeba chytré regulace a politiky, která vezme v potaz škodlivost látek a jejich forem a umožní rozvoj účinných intervencí. Příspěvek představí základní veřejnozdravotní a koncepční východiska této změny, shrne aktuální situaci a nastíní další vývoj.

Mgr. Zuzana Schreiberová vystudovala kulturní a historickou antropologii na Fakultě humanitních studií Karlovy Univerzity v Praze. Od roku 2015 působila jako dobrovolnice a později jako koordinátorka přímé pomoci uprchlíkům na pražském Hlavním nádraží (Iniciativa Hlavák), zapojila se do integrace pražské skupiny iráckých křesťanských uprchlíků v roce 2016 a do práce se syrskými rodinami evakuovanými přes zdravotnický program MEDEVAC. Od roku 2017 je výkonnou ředitelkou organizace Multikulturní centrum Praha. V souvislosti s ruskou invází na Ukrajinu realizovala od konce února 2022 několik desítek

workshopů a školení zaměřených na základy pomoci uprchlíkům, interkulturní komunikaci a kulturní odlišnosti. Vytvořila vzdělávací programy pro učitele (akreditace MŠMT), úředníky, sociální pracovníky (akreditace MPSV) a ve spolupráci s Městskou knihovnou Praha i interkulturní trénink pro knihovníky.

PŘÍSPĚVEK: Kulturní odlišnosti prakticky – při práci (nejen) s ukrajinskými žáky. Kulturní odlišnosti se někdy berou jako "něco navíc", my si je však představíme, jako velmi důležitou rovinu ovlivňující všechny myslitelné typy interakcí. Příspěvek se pokusí ukázat, že ne všechno, co se nám zdá samozřejmé, tak vnímá i ten druhý, zejména pokud pochází z jiné země a situacím i pojmům rozumí odlišně. Seznámíme se s odlišným vnímáním situací ve školství, u lékaře, v rodině i při výuce češtiny jako cizího jazyka, postojům k úřadům a sociálním službám. Dozvíme se, v čem se nově příchozí liší od ukrajinské komunity, jak jsme ji znali doposud a jak významnou roli hraje kromě války a nucené migrace i skutečnost, že většina uprchlíků deklaruje, že se chtějí brzy vrátit na Ukrajinu.

Mgr. Štefan Swarc je psychoterapeut, kouč a školitel. Psychoterapii realizuje ve Strakonících a Praze. Každoročně připravuje a realizuje tuzemské a mezinárodní kurzy, většinou na témata psychoterapie, dovednosti ve výchově nebo zážitková pedagogika a neformální vzdělávání. Vede psychoterapeutický výcvik TERAPIE ZÁŽITKEM a je trenérem v psychoterapeutickém výcviku Hermés Group Praha. Věnuje se rozvoji oblasti Cesty Hrdinů, ve které také vede několik kurzů. Je zakladatelem spolku DO SVĚTA z.s., a odborným ředitelem pro oblast prevence rizikového chování.

PŘÍSPĚVEK: Generace a mezigenerační výzvy. Současná doba generuje sociální novinky a problémy na které je třeba výchovně reagovat. O čem mluvit, když děláme osvětu? O čem je to „o světě“. Jak se proměňují děti a duch doby? Co jsou výchovná témata? Co se stalo s odolností dětí, kdy mají současné děti obtíže a jaké symptomy jsou výrazné. Nabízí se nějaká řešení? Co se děje s mozky doslova ubitých zábavným světem a novostí? Jak je to s těmi generacemi a jejich trendy. Jaká je současná generace? Příspěvek má být přípravou pro nová témata v prevenci rizikového chování.

WORKSHOP: Pedagogické výzvy pro práci s novými generacemi dětí a mládeže. V rámci workshopu rozpracujeme téma příspěvku Generace a mezigenerační výzvy hlouběji. Budeme se zaměřovat na jednotlivé problémové oblasti a hledat možnosti práce s daným tématem. Budeme pracovat s hranicemi u dětí a rodičů.

Mgr. Dominika Váňová je vedoucí adaptačních kurzů a lektorka primární prevence v DO SVĚTA z.s., dále se věnuje lektorování v Centru pro demokratické učení (CEDU), je odbornou garantkou v Zůstaň nad vlivem a vedoucí respitních pobytů pod Centrem podpory pěstounských rodin v Prevent 99 z.ú.

Mgr. Vít Dvořák je lektor primární prevence a adaptačních kurzů v DO SVĚTA z.s. Vzděláním je původně výtvarný pedagog. Potřeba zvýšení kompetencí v oblasti práce s dětmi a mládeží ho zavedla k neformálnímu vzdělávání, zážitkové pedagogice a primární prevenci rizikového chování.

WORKSHOP: Nálepky v nově vzniklých kolektivech. Možnost pro školní metodiky prevence, pedagogy, školní psychology, pracovníky v primární prevenci nebo prostě účastníky zažít si, co dělá první dojem - a s ním možné předsudky - v životě každého z nás. Stejně jako pro žáky na adaptačním kurzu nebo jinak nově vzniklém kolektivu poskytneme prostor pro vytváření a reflektování prvních dojmů. Nabídneme možnost individuálně, i za pomoci skupiny, přerámovat pohled na faktické či domnělé nedostatky, na které mohou z prvního dojmu vzniklé nálepky poukazovat. Vidět je jako přednosti, osobnostní kvality a jedinečnost, kterou obohacujeme skupinu, a naopak co mohou říkat o druhých.